

Kunstmatige nesthulp voor de zwarte stern in Nederland

Tabel 1. Aantallen (afgerond) vlotjes per provincie in Nederland. In Groningen en Noord-Brabant liggen kleine aantallen vlotjes, waarvan de gegevens nog niet ontvangen zijn.

Provincie	aantal vlotjes	aantal vlotjes per paar
Friesland	250	1,7
Groningen	10	0,4 (meeste op natuurlijke ondergrond)
Overijssel	450	1,6
Noord/Holland	130	3,3
Zuid-Holland	700	2,4
Utrecht	470	2,4
Gelderland	235	1,4
Noord-Brabant	15	4,7
Totaal	2260	2,0

Welke vlotjes voldoen aan de eisen?

In elke regio van Nederland worden verschillende vlotjes gebruikt en zijn positieve en negatieve ervaringen opgedaan met de diverse typen.

Enkele voorbeelden:

Model 'Revido'

Zeer degelijke hoogwaardige materialen. Kale oplevering.

Regio's: Gelderse Poort, centrale rivierengebied, Alblasserwaard

Voordelen: zeer robuust, duurzaam en geschikt voor ruw open water.

Nadelen: zonder bedekking met natuurlijk materiaal (en met name wanneer uitgelegd in open water zonder waterplanten) te kaal. Eieren kunnen er makkelijk afrollen. Soms ook te hoog voor kleine jongen om er weer op te klimmen.

Zwaar in vervoer. Uit productie omdat bedrijf niet meer bestaat

Mogelijke verbetering: opstapflappen aanbrengen (cf model Zuid-Holland) en bekleden met vijverdoek.

Model 'Heemskerk'

Basis bestaat uit roofmate met vijverdoek eromheen gewikkeld.

Regio's: Utrecht, Zuid-Holland, De Wieden, Friesland (op kleine schaal); steeds minder in gebruik geraakt en vervangen door andere typen.

Voordelen: licht van gewicht, ideale ligging in het water, ook zonder natuurlijk materiaal geschikt door het ruwe vijverdoek, waar de eieren niet vanaf kunnen rollen. Zelfs bij ondeskundigheid van personen die ze uitleggen kan er weinig fout gaan (zelfs als ze ondersteboven in het water gegooid worden); relatief goedkoop;

Aangepast model met versteviging d.m.v. gaas.

Nadelen: Breekt eenvoudig (aangepast model heeft hier minder last van); wordt aangevreten door muskusratten e.d.; vijverdoek rot binnen enkele jaren weg; gaan niet lang mee.

Model 'Heemskerk': ideale lage ligging

Model 'Zuid-Holland'

Basis bestaat uit hout met kippengaas en soort piepschuim. In 2009 aangepast door betere basis van kunststof en bedekking met vijverdoek en groene flappen aan zijkant die in het water hangt als opstapje voor de jongen.

Regio's: Utrecht, Zuid-Holland, Friesland (op kleine schaal)

Voordelen: eenvoudige constructie, relatief licht, zeker de nieuwe versie.

Nadelen: zonder het aanbrengen van modder en of plantaardige rommel liggen ze in de oorspronkelijke 'houten' vorm zonder meer te hoog voor kleine jongen en zijn te kaal voor de eieren. In de aangepaste vorm zeer geschikt.

Verbetering: in het nieuwe model geen verbeteringen nodig.

Model 'Zuid-Holland –oorspronkelijke model' 'bekleding' met planten en modder is een strikte voorwaarde om het vlotje geschikt te maken.

Model 'Zuid-Holland –oorspronkelijke model' als er geen bekleding op ligt (of eraf gespoeld is) ongeschikt door hoge ligging en risico voor het afrollen van de eieren.

Model 'Zuid-Holland –nieuwe model' mooie opstap voor jongen en ruwe bovenzijde waar zelfs eieren op gelegd kunnen als plantenmateriaal er afgespoeld is.

Model PVC-buis

Basis bestaat uit een pvc-buis met ertussen kippengaas.

Regio's: voorheen Noord-Holland (o.a. Vechtplassen), Alblasserwaard, Gelderland en Friesland; tegenwoordig nog nauwelijks gebruikt.

Voordelen: stevig, duurzaam en licht van gewicht.

Nadelen: zonder intensieve zorg en onderhoud matig bruikbaar. Op het kippengaas dient natuurlijk materiaal aangebracht te worden en in veel gevallen opnieuw aangebracht te worden na stormen, golfslag of gebruik door eenden en ganzen.. Zonder of met weinig materiaal te hoog voor de jongen. Goede ervaringen in de Tjonger door het aanbrengen van exact de goede omvang graszoden op de vloten zodat diepligging goed wordt en er plantengroei op de vloten ontstaat.

Verbetering: opstapflappen aanbrengen, binnenkant 'vullen' met substantie zodat gaas niet in het water komt te hangen en afwerken met vijverdoek.

Model PVC buis: met flink wat riet en modder en tussen waterplanten kan dit type voldoen al toont de foto nog een situatie met een te hoge rand. Het is nog te verbeteren door er wat oeverplanten op te zetten en een doek over de rand te hangen.

Model PVC buis: zonder bekleding (of als het eraf gespoeld is) uitermate ongeschikt. Het materiaal spoelt er helaas snel af dus geen ideaal type.

Model 'Wieden'

Nieuw type waarvan de basis bestaat uit duurzame en degelijke kunststof platen die in verpakkingsindustrie gebruikt worden. In huidige modellen worden twee platen op elkaar gelijmd en kaal uitgelegd (zonder canvas, jute of vijverdoek). In de verbeterde versie wordt vijverdoek aangebracht als wordt dat soms te kort afgeknipt.

Regio's: o.a. De Wieden; Utrecht, Zuid-Holland (zie ook model "Zuid-Holland").

Voordeel: licht, duurzaam en degelijk met goed drijfvermogen. Donker van kleur zodat ze niet erg opvallen.

Nadelen: Naar verwachting is het ontbreken van vijverdoek voor veel regio's een nadeel omdat ze daar door amateurs uitgelegd worden die "vergeten" de vloten met natuurlijk materiaal af te dekken. In dergelijke situaties zijn ze te kaal en risicovol voor het afrollen van eieren. Te hoge ligging en door ontbreken overhangende doek een probleem.

Verbetering: vijverdoek/jute aanbrengen dat overhangt, zie model Zuid-Holland.

Model Wieden zonder bekleding en met hoge rand

Aangepast Model "Wieden" met vijverdoek. Nog steeds een te hoge rand voor de jongen wel een verbeterd broedoppervlak: verbetering mogelijk door afhangende flap te maken zoals in model 'Zuid-Holland'

Conclusie:

Vanuit de optiek van de zwarte sterns en de praktijkervaring dat in veel gebieden geen (of onvoldoende) natuurlijk materiaal wordt aangebracht op de vlotjes of dat het er in de loop van het seizoen afspoelt, is er vooralsnog een lichte voorkeur voor het (aangepaste) type 'Heemskerk' of 'Zuid-Holland'. Andere typen blijken in de praktijk alleen geschikt als de nodige zorg in het 'aankleden' ervan gestoken wordt.